

Cyfarwyddwr Cyffredinol Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol/
Prif Weithredwr GIG Cymru
Grŵp Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

Director General Health and Social Services/
NHS Wales Chief Executive
Health and Social Services Group

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Ein Cyf: AG/AE/SB

5 Ionawr 2017

Annwyl Huw

Ymateb i Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru yn dwyn y teitl rheoli meddyginiaethau ym meysydd gofal sylfaenol ac eilaidd

Diolch am eich adroddiad yn dwyn y teitl 'rheoli meddyginiaethau ym meysydd gofal sylfaenol ac eilaidd' a gyhoeddwyd yn gynharach yn y mis.

Rydym yn croesawu canfyddiadau'r adroddiad ac yn arbennig y gydnabyddiaeth bod llawer o agweddau ar feddyginiaethau yn cael eu rheoli'n dda yng Nghymru, a hefyd bod cyrff y GIG yn cydweithredu'n dda i wneud gwelliannau pellach.

Nodwn y deg argymhelliad sydd yn yr adroddiad a chyflwynir ein hymateb manwl yn yr atodiad i'r llythyr hwn. Mae sawl un o'r argymhellion sydd yn yr adroddiad wedi'u hanelu at fyrddau iechyd ac Ymddiriedolaethau'r GIG. Yn achos yr argymhellion hyn rydym wedi nodi sut y bwriadwn gefnogi'r cyrff hynny i roi'r argymhellion ar waith.

Yn gywir

Dr Andrew Goodall

cc: Nick Ramsey AC, Cadeirydd, Y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus
Andrew Evans, Prif Swyddog Fferyllol, Llywodraeth Cymru
Frank Atherton, Prif Swyddog Meddygol, Llywodraeth Cymru
Blwch negeseuon e-bost CGU
Blwch negeseuon e-bost y Cabinet

Atodiad A

Ymateb i'r argymhellion sydd yn adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru sy'n dwyn y teitl rheoli meddyginiaethau ym meysydd gofal sylfaenol ac eilaidd

Argymhelliad – Dylai Llywodraeth Cymru, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru a'r holl gyrrff iechyd gytuno ar gynllun manwl â chyfyngiad amser ar gyfer cyflwyno systemau rhagnodi electronig ym maes gofal eilaidd, ynghyd â phroses eglur ar gyfer monitro darpariaeth y cynllun.

Ymateb – Derbyniwyd.

Mae Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru wedi sefydlu'r prosiect Rhagnodi a Rhoi Meddyginiaethau yn Electronig mewn Ysbytai yng Nghymru er mwyn datblygu a gweithredu'r cynllun cenedlaethol ar gyfer rhagnodi electronig ym maes gofal eilaidd, a chynhaliwyd cyfarfod cyntaf bwrdd y prosiect ar 23 Tachwedd 2016.

Ar hyn o bryd mae tîm y prosiect yn gweithio gyda rhanddeiliaid i ddiffinio union gwmpas y prosiect a'r anghenion o ran y system. Ar ôl gwneud hyn bydd y Gwasanaeth Gwybodeg yn cwblhau'r achos busnes dros gaffael system fferylliaeth ysbytai newydd ac ateb i ragnodi a rhoi meddyginiaethau yn electronig, a bydd Llywodraeth Cymru yn ystyried hyn. Yn ddibynnol ar gwblhau'r achos busnes, disgwylir y bydd y systemau hyn wedi'u caffael yn ystod 2018-19 ac y cychwynnir eu rhoi ar waith ar ddechrau 2019.

Argymhelliad – Dylai Prif Swyddog Fferyllol Cymru arwain adolygiadau cenedlaethol i asesu cydymffurfriad pob corff iechyd gyda'r polisi MARRS, i asesu effeithiolrwydd y rhaglen hyfforddiant gorfodol newydd ar reoli meddyginiaethau ac i asesu cynaliadwyedd hirdymor camau a gymerwyd ym mhob corff iechyd i roi sylw i'r holl ganfyddiadau sy'n gysylltiedig â meddyginiaethau o Ymddiried mewn Gofal; a

Dylai pob corff iechyd ddatblygu cynllun â chyfyngiad amser ar gyfer gwella storio a diogelwch meddyginiaethau ar wardiau ysbyty, gan gynnwys ystyriaeth benodol o fanteision cyflwyno peiriannau gwerthu awtomatig.

Ymateb – Derbyniwyd.

Bydd Prif Swyddog Fferyllol Cymru yn ailgynnull y gweithgor Rhoi, Cofnodi, Adolygu a Storio Meddyginiaethau (MARRS), er mwyn cynnal adolygiad o gydymffurfriad pob corff iechyd â'r polisi MARRS. Oherwydd amgylchiadau annisgwyl, bu oedi wrth weithredu'r rhaglen e-ddysgu ar roi meddyginiaethau. Bydd y gweithgor felly yn ystyried ymhellach sut y gellir cyflwyno'r rhaglen e-ddysgu yn y modd mwyaf effeithiol. Rhagwelwn y bydd cyfarfod cyntaf y gweithgor MARRS, ar ôl ei ailgynnull, yn cael ei gynnal ym mis Ebrill 2017 ac y bydd yn cwblhau ei adolygiad erbyn mis Mawrth 2019.

Cyflwynodd yr [Hysbysiad Diogelwch Cleifion PSN 030](#), a gyhoeddwyd ym mis Ebrill 2016, y safonau disgwylidiedig ar gyfer storio meddyginiaethau yn ddiogel ar wardiau ysbytai. Rydym wedi nodi'r angen i adolygu'r gofynion sydd yn yr hysbysiad yng ngoleuni pryderon y byddai'r gost o ddisodli'r cyfleusterau storio ar bob ward ysbyty, waeth beth fo'u cyflwr presennol, yn anghymesur â'r budd a ragwelir yn sgil gwneud hynny; o ystyried y lefel isel o risg sydd i'r cyfleusterau storio ar y rhan fwyaf o wardiau. Bydd y gweithgor MARRS, fel rhan o'i waith, yn adolygu PSN 030 a chaiff canllawiau eu diweddarau a'u cyhoeddi cyn diwedd 2017.

Bydd y Prif Swyddog Fferyllol, ar y cyd â Phrif Fferyllwyr byrddau iechyd lleol a Chanolfan Ganser Felindre, yn cwblhau archwiliad o'r defnydd presennol o beiriannau gwerthu awtomatig ar wardiau yn ysbytai'r GIG yng Nghymru ac yn datblygu rhestr yn blaenoriaethu'r safleoedd ble y dylid defnyddio peiriannau gwerthu awtomatig ar wardiau. Caiff y gwaith hwn ei gwblhau erbyn mis Mehefin 2017.

Argymhelliad – Dylai cyrff iechyd sicrhau bod eu Prif Fferyllydd yn gyfarwyddwr gweithredol neu'n atebol i un yn uniongyrchol ac yn rheolaidd; a

Dylai fod gan gyrff iechyd eitem agenda flynyddol yn y Bwrdd i drafod adroddiad blynyddol sy'n trafod gwasanaethau fferylliaeth, rheoli meddyginiaethau, rhagnodi gofal sylfaenol, gwasanaethau meddyginiaethau gofal cartref a chynnydd o ran rhoi sylw i'r materion a nodwyd yn Ymddiried mewn Gofal.

Ymateb – Derbyniwyd yn rhannol.

Rydym yn cytuno'n llwyr y dylai Bwrdd pob corff iechyd yng Nghymru graffu'n rheolaidd ar bob agwedd ar reoli meddyginiaethau. I'r perwyl hwnnw, a chyn cyhoeddi eich adroddiad, yn 2016-17, cynhwyswyd chwe dangosydd rhagnodi cenedlaethol gennym, yn cwmpasu ystod o feysydd gan gynnwys rhagnodi gwrthficrobaidd, adrodd ar adweithiau niweidiol i gyffuriau, meddyginiaethau risg uchel a defnydd effeithlon o adnoddau, yn Fframwaith Canlyniadau'r GIG.

Er mwyn parhau i ganolbwyntio ar wella rheoli meddyginiaethau o fewn GIG Cymru, byddwn yn parhau i ddatblygu dangosyddion rheoli meddyginiaethau fel rhan o'r fframwaith canlyniadau. Byddwn hefyd yn codi materion yn ymwneud â rheoli meddyginiaethau drwy gyfrwng cyfarfodydd y Tîm Gweithredol ar y Cyd rhwng Llywodraeth Cymru a chyrff GIG Cymru.

Mae'r rhaglen ail-gydbwyso deddfwriaeth meddyginiaethau a rheoleiddio fferyllol ar draws y DU, a gefnogir gan yr Adran Iechyd yn Lloegr ar ran y pedair gweinyddiaeth yn y DU, yn ystyried nifer o newidiadau i ddeddfwriaeth meddyginiaethau sy'n debygol o gael effaith ar rôl Prif Fferyllwyr cyrff iechyd. Nid ydym yn ystyried y byddai'n briodol inni ymrwymo o ran y trefniadau adrodd ar gyfer Prif Fferyllwyr nes bydd canlyniad y rhaglen honno'n hysbys. Disgwyliwn y bydd y goblygiadau i Brif Fferyllwyr yn gliriach ar ddechrau 2018. I baratoi ar gyfer hyn byddwn yn cynnal archwiliad o'r trefniadau adrodd ar gyfer Prif Fferyllwyr y GIG yng Nghymru. Bydd hwn wedi'i gwblhau erbyn mis Medi 2017.

Argymhelliad – Dylai Prif Fferyllwyr geisio cefnogaeth Gwasanaethau Gweithlu, Addysg a Datblygiad Partneriaeth Cydwasanaethau GIG Cymru i gryfhau dulliau mapio adnoddau cyfredol i hwyluso cymariaethau cadarn o lefelau staffio fferylliaeth ledled Cymru ac i lunio manyleb gwasanaeth gyffredinol. Dylai'r fanyleb nodi'r adnoddau nodweddiadol sydd eu hangen i ddarparu gwasanaethau fferylliaeth allweddol, fel mewnbwn fferylliaeth glinigol ac addysg cleifion ar y wardiau. Dylai'r fanyleb hefyd fod yn ddigon hyblyg i gydnabod y bydd gwahanol fathau o wardiau angen gwahanol lefelau o adnoddau.

Ymateb – Derbyniwyd yn rhannol.

Yn ystod 2017-18 byddwn yn gweithio gyda Gwasanaethau'r Gweithlu, Addysg a Datblygu Partneriaeth Cydwasanaethau GIG Cymru a Phrif Fferyllwyr cyrff GIG Cymru i gynnal asesiad cadarn o'r anghenion ar gyfer y gweithlu fferyllol nawr ac yn y dyfodol. Caiff y gwaith hwn ei gwblhau erbyn mis Mawrth 2018.

Argymhelliad – Er mwyn ysgogi gwelliannau pellach i ragnodi, dylai cyrff iechyd sicrhau bod ganddynt gynllun gweithredu wedi'i dargedu i sicrhau gwelliannau i gost ac ansawdd rhagnodi ym meysydd gofal sylfaenol a gofal eilaidd, yn unol ag egwyddorion gofal iechyd darbodus. Dylai'r cynllun gweithredu gael ei hysbysu gan ddadansoddiad rheolaidd o ddata rhagnodi i sicrhau bod sylw'n canolbwyntio ar y meysydd lle ceir y mwyaf o gyfle i sicrhau gwelliannau o ran cost ac ansawdd;

Yn unol â'r angen i gynyddu proffil rheoli meddyginiaethau ar lefel y Bwrdd, dylai cyrff iechyd sicrhau bod perfformiad yn erbyn Dangosyddion Rhagnodi Cenedlaethol yn cael ei ystyried yn rheolaidd gan y Bwrdd, ynghyd â chynnydd o ran cyflawni gwelliannau ehangach o ran cost ac ansawdd rhagnodi gofal sylfaenol;

Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod gwaith y Grŵp Effeithlonrwydd, Gwerth Gofal Iechyd a Gwella yn mabwysiadu safbwynt Cymru gyfan ar welliannau cost ac ansawdd y dylai fod modd eu cyflawni trwy ragnodi a rheoli meddyginiaethau gwell, a'i fod yn defnyddio dulliau fel y cyfarfod Tîm Gweithredol ar y Cyd a gynhelir ddwywaith y flwyddyn rhwng swyddogion llywodraeth a phob corff iechyd unigol i sicrhau bod y cynnydd angenrheidiol yn cael ei wneud o ran cyflawni'r gwelliannau hyn.

Dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda chyrff y GIG i ddatblygu a chyflwyno cynllun gweithredu cenedlaethol eglur sydd â'r nod o leihau gwastraff meddyginiaethau, gan adeiladu ar y canfyddiadau o'r gwerthusiad parhaus o ymgyrch Eich Moddion, Eich Iechyd. Mae lleihau gwastraff yn arwain at arbedion cost gan helpu cleifion i gymryd eu meddyginiaethau fel y'u rhagnodwyd ar yr un pryd, sy'n eu helpu i sicrhau'r budd mwyaf posibl o'r feddyginiaeth; ac

Yn gysylltiedig â'r pwyntiau uchod, dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod cynllun eglur â chyfyngiad amser ar waith i gyflwyno systemau gwell ar gyfer rhagnodi ailadroddus sy'n cael eu profi gan y Grŵp Gweithredu Rhagnodi Darbodus.

Ymateb – Derbyniwyd.

Mae'r Grŵp Effeithlonrwydd, Gwerth Gofal Iechyd a Gwella wedi cytuno y bydd dull Cymru gyfan tuag at wella cost ac ansawdd mewn rheoli meddyginiaethau ym meysydd gofal sylfaenol ac eilaidd yn faes allweddol ar gyfer 2017-18.

Yn 2017-18 byddwn yn cytuno gyda Phrif Fferyllwyr byrddau iechyd a rhanddeiliaid eraill ar flaenoriaethau allweddol yn y chwe maes canlynol: ysgogi effeithlonrwydd; lleihau niwed yn gysylltiedig â meddyginiaethau; gwella profiad a chanlyniadau i'r claf; moderneiddio'r gweithlu; cydweithredu, gwell defnydd o dechnoleg ac ystadau gwell; a meincnodi. Caiff y blaenoriaethau hyn eu datblygu dros Gymru gyfan a chaiff y cynnydd arnynt ei oruchwylio drwy gyfrwng cyfarfodydd rheolaidd rhwng y Prif Swyddog Fferyllol a Phrif Fferyllwyr y byrddau iechyd, a chyfarfodydd y Tîm Gweithredol ar y Cyd.

Byddwn yn gweithio gyda chyrff y GIG i ddatblygu a gweithredu cynllun gweithredu cenedlaethol clir sydd â'r nod o leihau gwastraff meddyginiaethau. Yn anad dim, cyflawnir hyn drwy annog cyrff y GIG i fabwysiadu'r elfennau hynny o'r ymgyrch *Eich Moddion, Eich Iechyd* y bydd y gwerthusiad sy'n mynd rhagddo, ar ôl ei offen, yn dangos eu bod yn llwyddiannus. Byddwn hefyd yn annog y byrddau iechyd i roi ar waith dulliau sy'n seiliedig ar dystiolaeth ar gyfer lleihau gwastraff meddyginiaethau. Bydd y rhain yn cynnwys rhoi gwell systemau ar gyfer rhagnodi ailadroddus ar waith, fel y rhai a brofwyd drwy gyfrwng y Grŵp Gweithredu Rhagnodi Darbodus neu a werthuswyd mewn rhannau eraill o'r DU. Rhagwelwn

y bydd y gwaith hwn yn cychwyn yn 2017-18 ac y cytunir ar gynllun â chyfyngiad amser erbyn mis Mawrth 2018.

Argymhelliad – Dylai Llywodraeth Cymru ddatblygu cynllun, mewn partneriaeth â'r Grŵp Strategaeth Meddyginiaethau Cymru Gyfan, cyrff iechyd a meddygon, i esblygu'r Dangosyddion Rhagnodi Cenedlaethol fel eu bod yn dechrau ystyried mesurau o ba un a yw'r cleifion priodol yn derbyn y meddyginiaethau priodol a pha un a yw meddyginiaethau yn gwneud gwahaniaeth i ganlyniadau pobl.

Ymateb – Rydym yn cytuno bod y Dangosyddion Rhagnodi Cenedlaethol ar hyn o bryd yn canolbwyntio'n ormodol ar faint o feddyginiaethau a ragnodir a'u cost, a bod yr ystyriaeth a roddir i briodoldeb clinigol a chanlyniadau yn annigonol. Mae argaeledd data i gefnogi dangosyddion mwy sensitif wedi bod yn rhwystr sylweddol.

Er bod gwelliannau sylweddol wedi'u gwneud i leihau amrywiadau mewn rhagnodi, mae'r gwelliannau wedi arafu yn y blynyddoedd diwethaf yn rhannol o ganlyniad i'r dull hwn o weithio. Byddwn yn gweithio gydag Uned Cymorth Presgripsiynu Dadansoddol Cymru i sefydlu prosiect yn 2017-18 a fydd â'r diben o ddiffinio cyfres newydd o Ddangosyddion Rhagnodi Cenedlaethol gan ddefnyddio ffynonellau data ychwanegol. Caiff y dangosyddion hyn eu datblygu yn 2017-18 gyda'r bwriad y cânt eu cymeradwyo gan Grŵp Strategaeth Meddyginiaethau Cymru cyn dechrau eu defnyddio ym mis Ebrill 2018.

Argymhelliad – Dylai Pwyllgor Prif Fferyllwyr Cymru Gyfan arwain archwiliad cenedlaethol o gydymffurfiaeth â'r mesurau a nodir yn llawlyfr Cymru gyfan ar ddiogelwch a darpariaeth effeithiol gwasanaethau gofal cartref.

Ymateb – Derbyniwyd.

Nodwn fod yr argymhelliad hwn wedi'i anelu at Bwyllgor Prif Fferyllwyr Cymru Gyfan. Byddwn yn sicrhau bod gwaith i wella darpariaeth ddiogel ac effeithiol gwasanaethau gofal cartref, gan gynnwys archwiliad o gydymffurfiaeth â'r mesurau a nodir yn llawlyfr Cymru gyfan, yn rhan o'r blaenoriaethau allweddol y cytunir arnynt gyda Phrif Fferyllwyr y byrddau iechyd a rhanddeiliaid eraill yn 2017-18.

Argymhelliad – Dylai Llywodraeth Cymru, gyda chymorth gan 1000 o Fywydau a Mwy, weithio gyda thimau fferyllol, staff codio clinigol a chlinigwyr ledled Cymru i ddatblygu rhaglen sydd â'r nod o nodi ac atal derbyniadau sy'n gysylltiedig â meddyginiaeth.

Ymateb – Derbyniwyd.

Bydd cwmpas y gwaith hwn yn cael ei bennu ar y cyd â 1000 o Fywydau - Gwasanaeth Gwella yn rhan gyntaf 2017-18 gyda'r bwriad o sefydlu rhaglen diogelwch meddyginiaeth yn 2018-19.

Argymhelliad – Dylai Llywodraeth Cymru a Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru barhau i weithio gyda chynrychiolwyr meddygon teulu i sicrhau y rhoddir sylw i'w pryderon am lywodraethu gwybodaeth;

Hwyluso mynediad ehangach at y Cofnod Meddygon Teulu fel y gall yr holl fferyllwyr a thechnegwyr fferyllol sy'n darparu gwasanaethau clinigol ar y wardiau gael mynediad at y system ar gyfer cleifion a dderbynnir ar gyfer triniaeth ddewisol, yn ogystal â'r rhai a dderbynnir fel achosion brys; a

Hwyluso mynediad ehangach at y Cofnod Meddygon Teulu, a defnydd ehangach ohono, mewn fferyllfeydd cymunedol, fel y gellir rheoli meddyginiaethau cleifion yn y gymuned heb fod rhaid iddynt fynd at feddyg teulu neu wasanaethau GIG eraill, pan fo hynny'n glinigol briodol.

Ymateb – Derbyniwyd.

Rydym yn parhau i weithio gyda Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru i sicrhau mynediad ehangach i Gofnod Meddygon Teulu Cymru. Ar 21 Tachwedd 2016, cyhoeddodd y Gwasanaeth Gwybodeg y câi mynediad i'r Cofnod ei ehangu i fferyllwyr ysbytai a thechnegwyr fferyllol mewn lleoliadau gofal wedi'i gynllunio, gan gynnwys adrannau cleifion allanol. Mae hyn yn adeiladu ar y mynediad mewn lleoliadau gofal brys sydd ar gael ers peth amser.

Mae'r Prif Swyddog Fferyllol yn gweithio'n uniongyrchol gyda'r Cyfarwyddwr Meddygol yn y Gwasanaeth Gwybodeg i roi trefniadau llywodraethu gwybodaeth priodol ar waith a fydd yn caniatáu i fferyllwyr cymunedol ddefnyddio'r Cofnod Meddygon Teulu mewn amgylchiadau penodol i gefnogi gofal i'r claf. Rhagwelwn y bydd y gwaith hwn yn cael ei gwblhau ar ddechrau 2017.

Argymhelliad – Pan fydd Llywodraeth Cymru yn gwneud penderfyniad i wneud meddyginiaeth newydd ar gael y tu allan i'r broses werthuso genedlaethol bresennol, dylai esbonio'n eglur y rhesymeg sy'n sail i'w phenderfyniad a sicrhau y rhoddir digon o amser i gyrrff iechyd gynllunio ar gyfer y goblygiadau ariannol a'r newidiadau i wasanaethau sy'n gysylltiedig â chyflwyno'r meddyginiaethau newydd hynny.

Ymateb – Derbyniwyd.

Rydym yn falch bod Archwilydd Cyffredinol Cymru yn cydnabod y gallai fod yn angenrheidiol, o bryd i'w gilydd, i Lywodraeth Cymru sicrhau bod meddyginiaethau ar gael y tu allan i'r broses werthuso genedlaethol bresennol. Cydnabyddwn mai dan amgylchiadau eithriadol y dylai hyn ddigwydd a hynny'n unig pan fo'r sail resymegol dros wneud hynny yn glir.

Yn yr un modd â gyda chytundebau hyd yma, disgwyliwn y bydd cytundebau'n parhau i gael eu gwneud dim ond pan fo cefnogaeth gref gan glinigwyr a chleifion ledled Cymru y dylai'r feddyginiaeth/meddyginiaethau fod ar gael. Fodd bynnag byddwn, o hyn allan ac ar gyfer pob cytundeb yn y dyfodol, yn sicrhau bod cyrff y GIG yn ymwneud yn fwy â'r trefniadau cynllunio ac yn cael amser priodol i baratoi ar gyfer y goblygiadau i wasanaethau a'r goblygiadau ariannol.